

Висновок
про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів
дисертації Кіржи Надії Василівни
«Формування комунікативної компетентності майбутніх медичних
сестер з використанням інформаційно-комунікаційних технологій»,
поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 015 Професійна освіта
(галузь знань 01 Освіта)

Актуальність теми дисертації. На початку XXI століття в Україні всі сфери суспільного життя зазнають реформування. Автори Концепції розвитку освіти на період 2015-2025 років наголошують на необхідності системної реформи даної галузі, оскільки «освіта – один із основних важелів цивілізаційного поступу та економічного розвитку». Особливо важливим у даному контексті є усвідомлення суспільством того факту, що саме комунікація є провідним інструментом діяльності кожного активного громадянина країни. Ігнорування ж цієї істини призводить до низької ефективності професійної діяльності, у тому числі, майбутніх медичних сестер. Останнім часом у вітчизняній та зарубіжній науці значно активізувалося дослідження проблем культури професійного мовлення, комунікативної компетентності, риторики майбутніх фахівців за рахунок впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у практику викладання. Однією з найцінніших властивостей комп'ютеризованого навчання є діалогічна форма взаємодії студента з комп'ютером, що дозволяє використовувати його як мовного партнера. Мовне середовище, що створюється в комп'ютері, характеризується можливістю керування навчальною діяльністю студента як викладачем (через закладену у комп'ютер програму), так і самим студентом, його активністю, динамічністю, проблемністю, природністю.

Значні потенційні можливості має використання інформаційно-комунікаційних технологій у формуванні комунікативної компетентності майбутніх медичних сестер. Комунікативна компетентність загалом має на меті інформаційний обмін, наслідком якого стає інтерактивна та перцептивна взаємодія. Важливим чинником досягнення взаємного розуміння є налагодження контакту з особою (або групою осіб) та налагодження зворотного зв'язку. Оволодіння професійними мовленнєвими вміннями передбачено Галузевим стандартом вищої освіти підготовки на першому (бакалаврському) рівні галузі знань 22 Охорона здоров'я спеціальності 223 Медсестринство за освітньою програмою «Сестра медична». Так зміст підготовки медичних сестер передбачає набуття майбутніми фахівцями загальних компетентностей, серед яких є вміння

спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, працювати в команді, володіння навичками міжособистісної взаємодії. Формування нової моделі підготовки медичних сестер враховує не лише набуття спеціальних (фахових, предметних) компетентностей, які опановують випускники медичних коледжів, а й їхньої комунікативної компетентності.

Аналіз вітчизняних педагогічних, психологічних, медичних, філософських джерел засвідчив, що проблема формування комунікативної компетентності у студентів медичних коледжів є актуальною та пріоритетною серед основних завдань медичної освіти України. Окремі аспекти вивчення місця медичної школи як ключового фактора в реорганізації та розвитку системи охорони здоров'я відбито у наукових працях Н. Батечко, Н. Дем'яненко, Т. Кир'ян, Р. Кінаш, С. Сисоєвої, М. Степко та ін. Різні підходи до визначення поняття «комунікація» навели науковці Ф. Бацевич, Г. Буш, О. Волошина, Е. Гроссе, В. Кішкін, В. Кодухов, В. Крисько, Ю. Лотман, Г. Почепцов, Н. Хамітов, А. Хуторской, Ф. Шаркова, В. Юкало, Р. Якобсон та ін. Основні підходи науковців до визначення поняття «комунікативна компетентність» викладені науковцями Т. Вольфовською, М. В'ятушевим, Н. Гез, А. Гончаренко, Д. Джері і Д. Джері, Є. Долинцевим, Ю. Жуковим, І. Зимньою, Д. Івановим, Д. Ізаренковим, А. Казарцевою, В. Куніциною, К. Митрофановим, А. Панфіловою, О. Соколовою, Ю. Федоренко, Л. Фурсовою, Н. Хомським, К. Хоруженко та ін. Питання фахової/професійної компетентності досліджували Н. Андрєєва, М. Бразалій, Л. Васильєва, І. Губенко, С. Левківська, І. Лукашук, І. Радзієвська та ін. Формування комунікативної культури студентів медичних закладів досліджували Ю. Гребеник, Н. Касевич, Ж. Комарова, О. Уваркіна, Н. Юхно та ін. Питаннями використання інформаційно-комунікаційних технологій та впровадження інтерактивних методів навчання у процесі формування комунікативної компетентності займалися Р. Абдулгалімов, О. Бісмак, Р. Гуревич, І. Довгий, Є. Долинський, О. Дубягін, В. Куклев, В. Мельник, А. Петлюренко, М. Реунова, Г. Селевко, С. Семеріков, О. Соколюк, М. Соснова та ін. Однак, проблема використання інформаційно-комунікаційних технологій у формуванні комунікативної компетентності майбутніх медичних сестер досліджена недостатньо.

Актуальність дослідження також зумовлена потребою розв'язання наявних низки суперечностей:

– між необхідністю встановлювати гарні стосунки з колегами, медичним персоналом, будувати доброзичливі, довірливі відносини з пацієнтами, їхніми родичами та недостатнім забезпеченням медичних коледжів навчально-методичними ресурсами, зокрема електронними, з метою розвитку та поліпшення комунікативних навичок;

– між потребами сучасного ринку праці у медичних фахівцях з високим рівнем комунікативної компетентності і недостатнім використанням психолого-педагогічного, дидактичного потенціалу закладу освіти в їх формуванні;

– між дидактичними можливостями інноваційних освітніх технологій, що реалізуються в педагогічному процесі закладів передвищої медичної освіти, і розрізненими, недостатньо методологічно, організаційно і методично обґрунтованими спробами інтеграції інноваційних освітніх технологій у практику медичних коледжів.

Актуальність теми та недостатнє її дослідження у педагогіці зумовили вибір теми дисертаційного дослідження: «Формування комунікативної компетентності майбутніх медичних сестер з використанням інформаційно-комунікаційних технологій».

Зв'язок теми дисертації з державними програмами, науковими напрямами університету та кафедри. Дисертаційне дослідження є складовою комплексного наукового дослідження кафедри педагогіки, професійної освіти та управління освітніми закладами Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського «Методологія і технологія моніторингу якості педагогічної діяльності» (державний реєстраційний номер 0108U001064), а також входить до плану наукової роботи Вінницького медичного коледжу імені акад. Д. К. Заболотного «Формування професійної компетентності у студентів через впровадження інноваційних технологій навчання та вдосконалення навчально-виховного процесу самостійної та творчої активності викладачів та студентів» (протокол № 1 від 11 вересня 2012 р).

Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів. Аналіз представленого до захисту наукового дослідження та публікацій дисертантки дозволяють дійти висновку про наукову обґрунтованість і достовірність викладених автором результатів. Структура дисертації ретельно продумана, логічно побудована й складається зі вступу, трьох розділів, висновків і списку використаних джерел до кожного розділу, додатків, у яких представлено авторські й адаптовані до проблеми дослідження критерії, рівні та показники сформованості комунікативної компетентності майбутніх медичних сестер.

Зважаючи на це, можна констатувати, що достовірність одержаних висновків та обґрунтованість запропонованих рекомендацій визначається правильно обраними методологічними підходами, достатнім використанням наукового та емпіричного матеріалу. Кількість та якість використаних матеріалів, докладність їх аналізу створює передумови для забезпечення достатнього рівня достовірності дисертаційної роботи.

Використання результатів роботи. Результати дослідження впроваджені в освітній процес Вінницького медичного коледжу імені Д. К. Заболотного

(довідка № 322 від 17.09.2020 р), Гайсинського медичного фахового коледжу (довідка № 141 від 21.09.2020), Могилів-Подільського медичного фахового коледжу (довідка № 01/416 від 05.10.2020 р.), Погребищенського медичного фахового коледжу (довідка № 01-37/191 від 02.10.2020), Бердичівського медичного фахового коледжу Житомирської обласної ради (довідка № 203 від 12.10.2020).

Ступінь новизни основних результатів дисертації. Наукова новизна, теоретична і практична значущість дисертації Кіржи Н.В. визначається як теоретичними так і практичними результатами й полягає в обґрунтуванні теоретичних засад, розробленні рекомендацій формування комунікативної компетентності майбутніх медичних сестер з використанням інформаційно-комунікаційних технологій на основі взаємозв'язку фундаментальної та фахової підготовки. Найбільш важливі результати, одержані в дослідженні, та їх наукова новизна полягають у наступному: вперше визначено організаційно-педагогічні умови формування комунікативної компетентності майбутніх медичних сестер з використанням інформаційно-комунікаційних технологій (застосування інформаційного освітнього середовища при викладанні філологічних дисциплін, використання Інтернет-ресурсів для формування комунікативної компетентності майбутніх медичних сестер, формування комунікативної компетентності майбутніх медичних сестер у проєктній діяльності).

Обґрунтовано та представлено модель формування комунікативної компетентності майбутніх медичних сестер з використанням інформаційно-комунікаційних технологій; уточнено поняття «комунікативна компетентність» майбутніх медичних сестер, компоненти, критерії і рівні комунікативної компетентності майбутніх медичних сестер; набули подальшого розвитку форми, методи та засоби професійної підготовки студентів у медичних закладах освіти з використанням вищезгаданих педагогічних технологій у процесі вивчення гуманітарних дисциплін.

Практична цінність результатів дослідження. У процесі роботи розроблено та впроваджено в освітній процес навчально-методичну розробку занять дисципліни «Українська мова (за професійним спрямування)» з використанням методу проєктів (розроблено для фахових молодших бакалаврів галузь знань 22 Охорона здоров'я спеціальність 223 «Медсестринство» освітня програма «Сестринська справа» на основі БЗСО, ПЗСО).

Перелік наукових праць, що відображають основні результати дисертації. Результати дослідження Кіржи Надії Василівни опубліковані в достатній кількості наукових публікацій (14 наукових праць: 7 статей – в провідних наукових фахових виданнях України; 7 – в матеріалах зарубіжних конференцій).

Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів.

Дисертаційна робота Кіржи Н.В. є самостійно виконаною та завершеною науковою працею, в якій викладено авторський підхід щодо формування комунікативної компетентності майбутніх медичних сестер з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. Усі наукові положення, що виносяться на захист, сформульовані автором особисто. Особистий внесок дисертантки в статті «Застосування інформаційно-освітнього середовища під час викладання української мови в медичному коледжі», написаної в співавторстві з науковим керівником Кобисею В. М., полягає у запропонованій методиці впровадження інформаційно-освітнього середовища під час викладання дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)». Особистий внесок здобувачки в публікації «Використання кейс-методу для формування комунікативної компетентності у студентів медколеджів», написаної в співавторстві з Кобисею В. М., полягає у виокремленні особливостей використання кейс-методу для формування комунікативної компетентності у студентів медичних коледжів.

Дисертаційна робота складається з трьох розділів, кожний з яких характеризується певним внеском в обґрунтування, розроблення та експериментальну перевірку педагогічних умов і створення моделі ефективного формування комунікативної компетенції майбутніх медичних сестер з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.

Апробація основних результатів дослідження. Основні положення дисертаційної роботи обговорювались на *міжнародних* науково-практичних конференціях: The Third International scientific congress of scientists of Europe and Asia. Proceedings of the III International scientific forum scientists “East-West” (Vienna, 2018), The 4th International youth conference “Perspectives of science and education” (New York, USA, 2018), Ljubljana School of Business. Collective monograph «Modern approaches to knowledge management development» (Ljubljana, Slovenia, 2020); всеукраїнських: III Всеукраїнська веб-конференція «Теорія і практика смарт-навчання у професійній освіті» (Вінниця, 2019); Міжнародний електронний науково-практичний журнал «WayScience» Інтеграція освіти, науки та бізнесу в сучасному середовищі (Дніпро, 2019); Електронне наукове фахове видання з міжнародною редакційною колегією «Відкрите е-середовище сучасного університету» (Київ, 2019); Priority directions of science development. The 4th International scientific and practical conference (Lviv, Ukraine, 2020); наукових семінарах кафедри інноваційних та інформаційних технологій в освіті Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського;

методичних об'єднаннях Вінницького медичного коледжу імені Д. К. Заболотного.

Оцінка структури дисертації, її мови та стилю викладення. Дисертаційна робота Кіржи Н.В. за своїм рівнем наукової новизни, систематизацією матеріалу, висновками та пропозиціями становить завершене та самостійно виконане наукове дослідження. Зміст дисертації відповідає спеціальності 015 – Професійна освіта. Робота виконана в межах визначеної теми, мети та завдань, а одержані наукові та прикладні результати щодо критеріїв, рівнів і показників формування комунікативної компетентності майбутніх медичних сестер з використанням інформаційно-комунікаційних технологій і розроблення на їх основі відповідної моделі, є певним внеском у теорію та методику професійної освіти.

Дисертація Кіржи Н.В. виконана на достатньому теоретичному рівні, написана науковим стилем, є чіткою і логічно послідовною, а також сприяє вирішенню вагомій науковій проблемі з теорії і методики професійної освіти.

Дані про відсутність текстових запозичень та порушень академічної доброчесності. Дисертаційну роботу 28.10.2020 р. було перевірено на плагіат програмним засобом «Unichesk» в Інформаційно-обчислювальному центрі Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Результати перевірки: коефіцієнт подібності 3,19 %; коефіцієнт цитування: 0 %. Виявлені в роботі запозичення не мають ознаки плагіату і є правомірними. Під час перевірки посилань знайдено наявні окремі збіги з власними публікаціями, термінологією та посиланнями на літературу. Дисертація носить оригінальний, самостійний і завершений характер.

Висновки. На підставі розгляду дисертації, наукових публікацій, в яких висвітлено основні результати наукового дослідження, а також урахуваючи результати фахового семінару (09.11.2020 р., протокол № 11), встановлено, що дисертація Кіржи Н.В. є завершеною науковою працею, має важливе значення для галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, а також відповідає встановленим вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167). З урахуванням наукової зрілості та професійних якостей Кіржи Н.В. дисертація «Формування комунікативної компетентності майбутніх медичних сестер з використанням інформаційно-комунікаційних технологій» рекомендується для подання до

розгляду та захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

Головуючий фахового семінару:

доктор педагогічних наук,
професор

Бойчук В.М.

Рецензенти:

доктор педагогічних наук,
професор, завідувач кафедри педагогіки,
професійної освіти та
управління освітніми закладами

Акімова О.В.

доктор педагогічних наук,
професор кафедри педагогіки,
професійної освіти та управління
освітніми закладами

Фришок В.А.

Зробок підпису	<i>В.М. Бойчук</i>	Зробок підпису	<i>О.В. Акімова</i>
Зробок підпису	<i>В.А. Фришок</i>	Зробок підпису	<i>М.М. М.</i>
Зробок підпису	<i>М.М. М.</i>	Зробок підпису	<i>М.М. М.</i>

2020 р.